

การศึกษาเปรียบเทียบมาตรการคุ้มครองเงินรับล่วงหน้าจากผู้ให้บริการระบบชำระเงินของประเทศไทย
และประเทศลาว กรณีศึกษาผู้ให้บริการการชำระเงินตกเป็นบุคคลล้มละลาย

Comparative study of protection measures for advance payments from users of payment
systems in Thailand and Laos. Case studies of payment service providers become bankrupt.

Latsadanay Sengmany¹ และ ณัฐริกา แชน²

¹หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายตลาดทุนการเงิน และภาษี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, nay.gothem@gmail.com

²อาจารย์ประจำ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, njoongpol@gmail.com

บทคัดย่อ

การคุ้มครองผู้บริโภคทางการเงิน (Consumer Protection) เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามาใช้บริการทางการเงินกับสถาบันการเงิน เช่น การฝากถอนเงิน การโอนเงินทั้งภายในและต่างประเทศ การชำระค่าสินค้าและบริการ เป็นต้น และในปัจจุบันธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินต่าง ๆ ได้นำเอาเทคโนโลยีรูปแบบใหม่ที่ทันสมัยเข้ามาใช้กับการบริการชำระเงินเพื่อสร้างความสะดวกสบายให้แก่ผู้ใช้บริการซึ่งการชำระเงินบางประเภทผู้ใช้บริการจะต้องจ่ายเงินล่วงหน้าให้แก่ผู้ใช้บริการจึงสามารถใช้บริการได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นว่าเงินที่ได้จ่ายไปแล้วนั้นจะไม่สูญหายและผู้ใช้บริการจะได้รับความเป็นธรรมกฎหมายจึงได้วางหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองเงินรับล่วงหน้าไว้ในกรณีที่ผู้ประกอบการตกเป็นบุคคลล้มละลายและเพื่อไม่ให้เงินรับล่วงหน้าดังกล่าวถูกนำไปแบ่งชำระให้แก่เจ้าหนี้ในคดีล้มละลาย

คำสำคัญ: เงินรับล่วงหน้า, บริการการชำระเงิน, การคุ้มครองผู้บริโภคทางการเงิน

ABSTRACT

Consumer Protection is a factor that encourages people to use financial services with financial institutions such as deposits, withdrawals, money transfer both inside and outside the country, payment of goods and services, etc. At present, commercial banks and financial institutions have adopted new modern technology to use with payment services to create convenience for users. Which some types of payment, users have to pay in advance to service providers before they can use the service. In order to build confidence that the money was paid, it will not be lost and the user will be treated fairly. The law sets the criteria for protection of advance payments in the event that the business went bankruptcy and to prevent advance payments from being paid to creditors in the bankruptcy case.

Keywords: Advance payment, Payment service, Consumer Protection

1. บทนำ

เนื่องจากในปัจจุบันการกำกับดูแลระบบการชำระเงินของสถาบันการเงินเป็นบทบาทสำคัญอย่างหนึ่งของธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อให้การกำกับดูแลระบบการชำระเงินและบริการการชำระเงินมีความปลอดภัย ได้มาตรฐานสากลและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค พระราชบัญญัติระบบการชำระเงิน พ.ศ. 2560 วางหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแล ได้แก่ การกำกับดูแลผู้ให้บริการระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญ การกำกับดูแลระบบการชำระเงินและการให้บริการการชำระเงินภายใต้การกำกับ การตรวจสอบและการแก้ไขฐานะหรือการดำเนินงานของผู้ให้บริการระบบชำระเงินและบริการการชำระเงิน นอกจากนี้กฎหมายได้วางหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองเงินที่ได้รับล่วงหน้าจากผู้ให้บริการ โดยกำหนดให้ผู้ให้บริการการชำระเงินต้องจัดทำบัญชีเงินรับล่วงหน้าจากผู้บริการแยกแต่ละราย พร้อมทั้งเก็บรักษาเงินรับล่วงหน้าแยกออกจากทรัพย์สินของตนและไม่อนุญาตให้นำไปใช้เพื่อการอื่นใดได้ เพราะยังถือว่าเงินรับล่วงหน้ายังเป็นทรัพย์สินของผู้ให้บริการ ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจถูกสั่งระงับการดำเนินกิจการทั้งหมดหรือบางส่วน ตกเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ฟันฟูกิจการหรือถูกฟ้องล้มละลาย เงินรับล่วงหน้าดังกล่าวได้รับการคุ้มครองโดยไม่ถือเป็นทรัพย์สินที่จะถูกยึดหรืออายัดในคดีแพ่งหรือถูกแบ่งให้แก่เจ้าหนี้ในคดีล้มละลาย

ในส่วนของกฎหมายว่าด้วยระบบการชำระเงินของประเทศลาวก็ได้วางหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลระบบการชำระเงินและบริการการชำระเงินที่คล้ายกับพระราชบัญญัติระบบการชำระเงิน พ.ศ. 2560 ของประเทศไทย แต่สิ่งที่สำคัญคือกฎหมายวางหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองเงินที่ได้รับล่วงหน้าจากผู้บริการเพียงแต่ห้ามไม่ให้นำเงินดังกล่าวไปปล่อยสินเชื่อด້วยตัวเอง ผ่านสถาบันการเงินหรือให้สินเชื่อกับผู้ควบคุมระบบการชำระเงินของตนเอง เห็นได้ว่าหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองเงินรับล่วงหน้าจากผู้บริการยังไม่รัดกุมเพียงพอเนื่องจากไม่ได้มีการห้ามไม่ให้ผู้บริการนำเงินดังกล่าวไปใช้คิดวัตถุประสงค์หรือใช้จ่ายในการบริหารกิจการของตนเอง เช่น นำเงินไปฝากประจำกับสถาบันการเงิน จ่ายเงินเดือนให้พนักงาน ซื้อมอเตอร์ไซค์เพื่อใช้ในการดำเนินกิจการ เป็นต้น นอกจากนี้กฎหมายยังไม่ได้วางหลักเกณฑ์เพื่อคุ้มครองเงินรับล่วงหน้าในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจตกเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ฟันฟูกิจการหรือถูกฟ้องล้มละลาย ดังนั้นเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ประกอบธุรกิจนำเงินดังกล่าวไปใช้จ่ายทำให้เกิดปัญหาการขาดสภาพคล่องอันจะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบชำระเงินจึงจำเป็นต้องศึกษากฎหมาย ประกาศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเงินรับล่วงหน้าจากผู้บริการเพื่อหาแนวทางในการวางหลักเกณฑ์และกำหนดนโยบายเพื่อกำกับดูแลบริการการชำระเงินให้ได้มาตรฐานสากล มีประสิทธิภาพ มีความปลอดภัยและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

ศึกษาและเปรียบเทียบกฎหมายและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเงินรับล่วงหน้าจากผู้บริการระบบการชำระเงินของประเทศไทยและประเทศลาวในกรณีที่ผู้ให้บริการการชำระเงินตกเป็นบุคคลล้มละลายเพื่อเสนอแนวทางในการกำหนดหลักเกณฑ์การคุ้มครองเงินรับล่วงหน้าจากผู้บริการระบบการชำระเงินและนำไปปรับใช้กับกฎหมายของประเทศลาว

3. การดำเนินการวิจัย

เป็นงานวิจัยในลักษณะเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาค้นคว้าเอกสาร (Documentary Research) ได้แก่ ตัวบทกฎหมายของประเทศไทยและประเทศลาวที่เป็นหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลระบบการชำระเงินและบริการการชำระเงิน เอกสารงานวิจัย ตำรา บทความทางวิชาการ การศึกษาออนไลน์ ข้อมูลทางเว็บไซต์ทั้งภาษาไทยและภาษาลาว นอกจากนี้ ยังศึกษาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการออกกฎหมายโดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่กำกับดูแลระบบการชำระเงินและบริการการชำระเงิน เพื่อรวบรวม วิเคราะห์ปัญหาและเสนอวิธีการแก้ไขหลักเกณฑ์ การกำกับดูแลการคุ้มครองเงินรับล่วงหน้าจากผู้ให้บริการระบบการชำระเงิน

4. กฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเงินรับล่วงหน้าของประเทศไทย

ผู้ที่สนใจประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับของประเทศไทยจะต้องมีคุณสมบัติเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัดหรือนิติบุคคลอื่นตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนดและต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีหรือได้รับการขึ้นทะเบียนจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อนเริ่มดำเนินการ ธุรกิจให้บริการการชำระเงินที่มีลักษณะหรือประเภทการให้บริการดังต่อไปนี้เป็นการชำระเงินภายใต้การกำกับที่ต้องขออนุญาตหรือขึ้นทะเบียนเนื่องจากการใช้กว้างขวางและแพร่หลายหากเกิดปัญหาจะส่งผลกระทบต่อวงกว้าง

- (1) การให้บริการบัตรเครดิต บัตรเดบิตหรือบัตรเอทีเอ็ม
- (2) การให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์
- (3) การให้บริการรับชำระเงินด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์
- (4) การให้บริการโอนเงินด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์
- (5) การให้บริการการชำระเงินอื่นใดที่อาจส่งผลกระทบต่อระบบการชำระเงินหรือประโยชน์สาธารณะ

ในปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินธุรกิจในหลายด้าน โดยเฉพาะด้านการให้บริการทางการเงินที่เรียกว่า Financial Technology หรือ (FinTech) ดังนั้นกฎหมายจึงเปิดช่องให้ผู้ประกอบธุรกิจที่มีนวัตกรรมทางการเงินรูปแบบใหม่มาให้บริการแก่ผู้บริโภคอยู่ภายใต้การกำกับดูแลตามพระราชบัญญัติระบบการชำระเงิน พ.ศ. 2560 เนื่องจากการให้บริการทางการเงินเป็นธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภคและส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพระบบการเงินโดยรวม จึงจำเป็นต้องมีการกำกับดูแลด้วยความระมัดระวังรอบคอบภายใต้หลักเกณฑ์ที่เข้มงวด ดังนั้น เพื่อลดปัญหาดังกล่าวธนาคารแห่งประเทศไทยจึงเปิดโอกาสให้ผู้ให้บริการทางการเงินทั้งสถาบันการเงินและผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงินที่สนใจจะเสนอนวัตกรรมที่นำเทคโนโลยีมาใช้ในการให้บริการทางการเงิน สามารถสมัครเข้าทดสอบนวัตกรรมหรือการให้บริการภายใต้ขอบเขตที่กำหนดใน Regulatory Sandbox โดยมีหลักการสำคัญ 3 ประการ คือ¹

- (1) ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมทางการเงิน
- (2) มีการคุ้มครองผู้บริโภคที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงสิทธิของผู้บริโภคเป็นสำคัญ และ
- (3) จำกัดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับผู้บริโภคและต่อเสถียรภาพของระบบการเงินโดยรวม โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อให้ Fintech สามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งมีความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับจากผู้บริโภค

¹ ธนาคารแห่งประเทศไทย, “แนวปฏิบัติเรื่อง แนวทางการเข้าร่วมทดสอบและพัฒนาวัตกรรมการนำเทคโนโลยีใหม่มาสนับสนุนการให้บริการทางการเงิน (Regulatory Sandbox),” 21 ธันวาคม 2559

4.1 กฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องเมื่อผู้ให้บริการชำระเงินตกเป็นบุคคลล้มละลาย

พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ได้วางหลักเกณฑ์ในการเข้าสู่กระบวนการล้มละลายของลูกหนี้โดยเริ่มจากเจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้ให้เป็นบุคคลล้มละลายเพื่อให้ศาลบังคับเอาทรัพย์สินของลูกหนี้มาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ ลูกหนี้ที่เข้าสู่กระบวนการล้มละลายจะต้องมีลักษณะ ดังนี้ (ชีพ จุลมนต์ และกนก จุลมนต์, 2560 : 5)

1. ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว หมายความว่า ลูกหนี้มีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน
2. ลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาเป็นหนี้เจ้าหนี้รายเดียวหรือหลายรายจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ล้านบาทหรือลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลเป็นหนี้เจ้าหนี้รายเดียวหรือหลายรายจำนวนไม่น้อยกว่า 2 ล้านบาท
3. หนี้้นั้นอาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนไม่ว่าหนี้้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม

ในการพิจารณาตัดสินล้มละลายก่อนที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดเจ้าหนี้สามารถยื่นคำร้องขอให้พิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ชั่วคราวเพื่อป้องกันไม่ให้ลูกหนี้ที่รู้ว่าตนเองถูกฟ้องล้มละลายถ่ายโอนทรัพย์สินไปไว้ที่อื่นซึ่งทำให้กองทรัพย์สินของลูกหนี้ลดลงและไม่เพียงพอที่จะชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ หลังจากที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดแล้วอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้จะตกเป็นของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีหน้าที่รวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อให้งบทรัพย์สินมีมูลค่ามากที่สุดแล้วนำไปชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาให้ล้มละลาย

กฎหมายให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถเข้าไปในสถานที่ประกอบกิจการหรือสถานที่ที่อยู่ภายใต้การครอบครองของลูกหนี้เพื่อยึดทรัพย์สิน สมุดบัญชี เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของลูกหนี้ เป็นต้น นอกจากนี้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยังมีอำนาจสั่งให้บุคคลที่เป็นหนี้หรือมีทรัพย์สินของลูกหนี้ที่อยู่ในครอบครองต้องแจ้งหรือส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้กับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ในกรณีที่ลูกหนี้ประกอบธุรกิจที่มีเงินรับล่วงหน้าจากผู้ให้บริการเงินดังกล่าวเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ควรรวบรวมเข้าไปในกองทรัพย์สินของลูกหนี้หรือมีวิธีในการจัดการอย่างไรนั้นจะได้มีการศึกษาต่อไป

4.2 มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองเงินรับล่วงหน้า

พระราชบัญญัติระบบการชำระเงิน พ.ศ. 2560 ของประเทศไทยได้วางหลักเกณฑ์ให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องปฏิบัติตามเพื่อคุ้มครองเงินรับล่วงหน้า ดังนี้

(1) ผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินซึ่งมีการรับเงินรับล่วงหน้าจากผู้ให้บริการ ต้องจัดทำบัญชีเงินรับล่วงหน้าของผู้ให้บริการแยกแต่ละรายและเก็บรักษาเงินรับล่วงหน้าแยกออกจากทรัพย์สินของตนโดยไม่อาจนำไปใช้เพื่อการอื่นใดได้ โดยถือว่าเงินรับล่วงหน้าเป็นทรัพย์สินของผู้ให้บริการ

(2) เมื่อผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินซึ่งมีการรับเงินรับล่วงหน้าจากผู้ให้บริการถูกสั่งระงับการดำเนินกิจการทั้งหมดหรือบางส่วน มีการร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการ ถูกฟ้องล้มละลายหรือถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ให้เงินรับล่วงหน้าที่อยู่ในการครอบครองของผู้ประกอบธุรกิจได้รับการคุ้มครอง โดยไม่ถือเป็นทรัพย์สินที่อยู่ภายใต้การห้ามจำหน่าย จ่ายหรือโอนตามคำสั่งอันชอบด้วยกฎหมายที่ให้ระงับการดำเนินกิจการบางส่วนหรือทั้งหมดหรือตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(3) เมื่อผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินซึ่งมีการรับเงินรับล่วงหน้าจากผู้ให้บริการตกเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ให้เงินรับล่วงหน้าที่อยู่ในการครอบครองของผู้ประกอบธุรกิจได้รับการคุ้มครอง โดยไม่ถือเป็นทรัพย์สินที่อยู่ภายใต้การยึดหรืออายัดในคดีแพ่งหรือเป็นทรัพย์สินที่อาจแบ่งแก่เจ้าหนี้ในคดีล้มละลาย

(4) ในกรณีที่ผู้ประกอบการดังกล่าวถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้มีอำนาจดำเนินการจัดการเงินรับล่วงหน้า โดยต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด ดังต่อไปนี้

- 4.1 รวบรวมเงินรับล่วงหน้าและจัดสรรเงินดังกล่าวคืนให้แก่ผู้ให้บริการ
- 4.2 โอนบัญชีและเงินรับล่วงหน้าไปให้ผู้ประกอบการบริการชำระเงินรายอื่น
- 4.3 ดำเนินการอื่นใดเพื่อให้การจัดการเงินรับล่วงหน้าเสร็จสิ้นไป
- 4.3 ประกาศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเงินรับล่วงหน้า

ก. ผู้ประกอบการบริการเงินอิเล็กทรอนิกส์

ผู้ประกอบการที่มีเงินรับล่วงหน้าต้องปฏิบัติตาม ดังนี้

1. ผู้ประกอบการต้องจัดทำบัญชีเงินรับล่วงหน้าที่ได้รับจากผู้ให้บริการแยกไว้ต่างหากจากบัญชีของตน จัดทำข้อมูลให้มีความถูกต้องและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ โดยต้องจัดทำบัญชีเงินรับล่วงหน้าที่ได้รับจากผู้ให้บริการแยกแต่ละราย รวมทั้งแสดงบัญชีเงินรับล่วงหน้าไว้ในงบการเงินหรือแสดงไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินให้ชัดเจน

2. การเก็บรักษาเงินรับล่วงหน้าที่ได้รับจากผู้ให้บริการต้องแยกไว้ต่างหากจากทุนหมุนเวียนของผู้ประกอบการ และให้ฝากไว้ที่ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินเฉพาะกิจไม่น้อยกว่ายอดคงค้างของเงินรับล่วงหน้า โดยเปิดบัญชีเงินฝากธนาคารแยกต่างหากจากบัญชีเงินฝากอื่น ๆ ของผู้ประกอบการซึ่งต้องปราศจากภาวะผูกพันและใช้สำหรับการชำระบัญชีอันเนื่องมาจากการให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น

3. การเปิดบัญชีเงินฝากสำหรับใช้ในการเก็บรักษาเงินรับล่วงหน้าผู้ประกอบการจะต้องระบุชื่อบัญชีเงินฝากให้ชัดเจนว่าเป็นบัญชีเงินฝากที่เปิดไว้เพื่อเก็บรักษาเงินรับล่วงหน้าของผู้ประกอบการ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองเงินรับล่วงหน้าตามกฎหมายว่าด้วยระบบการชำระเงิน

4. ในกรณีที่ผู้ประกอบการเป็นธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินเฉพาะกิจสามารถเก็บรักษาเงินรับล่วงหน้าไว้ที่สถาบันของตนเองได้โดยต้องแยกออกจากทรัพย์สินของตนและไม่สามารถนำไปใช้เพื่อการอื่นใดได้

ข. ผู้ประกอบการบริการโอนเงินด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

ผู้ประกอบการที่มียอดคงค้างของเงินที่ทำธุรกรรมการ โอนเงินให้กับผู้ให้บริการไม่เสร็จสิ้นสมบูรณ์ภายในสิ้นวันถัดจากวันที่ทำธุรกรรม (T+1) ต้องปฏิบัติตาม ดังนี้

1. ผู้ประกอบการต้องจัดทำบัญชีเงินที่ได้รับจากการให้บริการ โอนเงินแยกไว้ต่างหากจากบัญชีของตน จัดทำข้อมูลให้มีความถูกต้องและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ โดยต้องจัดทำบัญชีเงินรับล่วงหน้าที่ได้รับจากผู้ให้บริการแยกแต่ละราย รวมทั้งแสดงบัญชีเงินรับล่วงหน้าไว้ในงบการเงินหรือแสดงไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินให้ชัดเจน

2. จัดทำนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับเงินรับล่วงหน้าในเรื่องการเก็บรักษา การจัดการและการคำนวณยอดคงค้างของเงินรับล่วงหน้า โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริษัท รวมทั้งจัดให้มีการทบทวนหรือปรับปรุงนโยบายและแนวปฏิบัติดังกล่าวให้เหมาะสมอยู่เสมอ

3. จัดให้มีระบบการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสมเพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นจากการนำเงินรับล่วงหน้าไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้อง เช่น การลือ โกง การทุจริต การกระทำความผิดต่าง ๆ หรือการละเลยในการเก็บรักษาเงินรับล่วงหน้า

4. การเก็บรักษาเงินรับล่วงหน้าต้องแยกไว้ต่างหากจากเงินทุนหมุนเวียนอื่นของผู้ประกอบธุรกิจและให้ฝากไว้ที่ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินเฉพาะกิจไม่น้อยกว่ายอดคงค้างของเงินรับล่วงหน้าโดยเปิดบัญชีเงินฝากธนาคารแยกต่างหากจากบัญชีเงินฝากอื่น ๆ ของผู้ประกอบธุรกิจซึ่งต้องปราศจากภาระผูกพันและใช้สำหรับการชำระบัญชีอันเนื่องมาจากการให้บริการ โอนเงินด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น

5. การเปิดบัญชีเงินฝากสำหรับใช้ในการเก็บรักษาเงินรับล่วงหน้านั้นผู้ประกอบธุรกิจจะต้องระบุชื่อบัญชีเงินฝากธนาคารให้ชัดเจนว่าเป็นบัญชีเงินฝากที่เปิดไว้เพื่อเก็บรักษาเงินรับล่วงหน้าของผู้ประกอบธุรกิจเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองเงินรับล่วงหน้าตามกฎหมายว่าด้วยระบบการชำระเงิน

6. ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจเป็นธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินเฉพาะกิจสามารถเก็บรักษาเงินรับล่วงหน้าไว้ที่สถาบันของตนเองได้โดยไม่ต้องแยกออกจากทรัพย์สินของตนและไม่สามารถนำไปใช้เพื่อการอื่นใดได้

5. กฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเงินรับล่วงหน้าของประเทศลาว

ปัจจุบันเทคโนโลยีได้ถูกนำมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่การบริการทางการเงินเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการบริการทางการเงินได้อย่างทั่วถึง เทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการอำนวยความสะดวกทางการเงินดังกล่าวเรียกว่า Fintech หรือ Financial Technology ซึ่ง Fintech ได้อำนวยความสะดวกให้แก่การบริการทางการเงินได้อย่างหลากหลาย เช่น การฝากถอนเงิน การกู้ยืมและการลงทุนแบบออนไลน์ การรู้จักตัวตนของลูกค้า (Know Your Customer: KYC) และการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Customer Due Diligence: CDD) ผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญของระบบการชำระเงิน ดังนั้นธนาคารแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวหรือเรียกว่าธนาคารแห่ง สปป. ลาว จึงได้วางหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลระบบการชำระเงิน ดังนี้ (กรมคุ้มครองระบบการชำระเงิน, 2562)

1. การบริหารความเสี่ยงและความปลอดภัย (Risk and Security Management)
2. ความมั่นคงทางการเงิน (Prudential)
3. การกำกับดูแลกิจการ (Governance)
4. การคุ้มครองผู้บริโภค (Consumer Protection)
5. ประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขัน (Efficiency and Competitiveness)

ระบบการชำระเงินหมายถึง การเคลื่อนไหวทั้งหมดเกี่ยวกับการบริการชำระเงินที่ประกอบด้วยการส่งจ่ายการโอน การมอบรับเงินระหว่างผู้จ่ายและผู้รับโดยการใช้เครื่องมือการชำระเงิน หรือผ่านกลไกการชำระของผู้ควบคุมระบบการชำระเงินและผู้ให้บริการการชำระเงิน (กรมคุ้มครองระบบการชำระเงิน, 2562)

เครื่องมือที่ใช้ในระบบการชำระเงินประกอบด้วย เงินสด บัตร เช็ค เงินโอน เงินอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งการออกบัตร เงินโอนและเงินอิเล็กทรอนิกส์ต้องได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่ง สปป. ลาว ทั้งนี้กฎหมายได้ให้คำนิยามของเงินอิเล็กทรอนิกส์ว่า หมายถึงเครื่องมือการชำระเงินที่มีมูลค่าเงินบรรจุไว้ในแถบแม่เหล็ก ชิปหรือโปรแกรม ซึ่งผู้ให้บริการเอาเงินสดซื้อเงินอิเล็กทรอนิกส์จากผู้ให้บริการเพื่อใช้ในการชำระค่าสินค้า ค่าบริการและหนี้สิน

5.1 การอนุญาตให้เป็นผู้ให้บริการการชำระเงิน

กฎหมายของประเทศลาวกำหนดให้ผู้ที่สนใจประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับจะต้องมีคุณสมบัติเป็นนิติบุคคลและต้องได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่ง สปป. ลาวก่อนเริ่มดำเนินการ แต่ไม่ได้กำหนดว่าการบริการการชำระเงินประเภทใดที่จะต้องขออนุญาตและธนาคารแห่ง สปป. ลาวยังไม่มีประกาศเกี่ยวกับหลักเกณฑ์

การกำกับดูแลการประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจและหน่วยงานกำกับดูแลเกิดความสับสนเนื่องจากการบริการการชำระเงินแต่ละประเภทมีความแตกต่างกันและมีการกำกับดูแลที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะการบริการการชำระเงินที่มีการรับเงินล่วงหน้าจากผู้ให้บริการจะต้องกำกับดูแลอย่างเข้มงวดตามหลักการคุ้มครองผู้บริโภค

5.2 กฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องเมื่อผู้ให้บริการการชำระเงินตกเป็นบุคคลล้มละลาย

กฎหมายล้มละลายของประเทศไทยได้วางหลักเกณฑ์ในการเข้าสู่กระบวนการล้มละลายของลูกหนี้ไว้ 2 กรณี โดยในกรณีที่หนึ่งเริ่มจากเจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้ให้เป็นบุคคลล้มละลายเนื่องจากลูกหนี้มีปัญหาขาดทุนในการดำเนินธุรกิจภายใต้ใช้มาตรการทางการเงินที่จำเป็นแล้วแต่ยังไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลาที่ได้ตกลงกันระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ หรือเจ้าหนี้ได้ส่งหนังสือทวงหนี้ให้แก่ลูกหนี้แล้วอย่างน้อย 3 ครั้งแต่ละครั้งห่างกันไม่ต่ำกว่า 20 วันและลูกหนี้ได้เซ็นรับแล้วแต่ไม่ได้ชำระหนี้ กรณีที่สองหากลูกหนี้เห็นว่าตนเองประสบปัญหาทางการเงินและไม่สามารถชำระหนี้สินได้ลูกหนี้สามารถร้องขอต่อศาลให้พิจารณาตัดสินให้ตนเองล้มละลายได้ แต่จะต้องมีมติจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นเห็นชอบให้ร้องขอต่อศาลให้พิจารณาตัดสินให้ตนเองล้มละลาย²

ในการพิจารณาคดีล้มละลายตามสำนวนคำฟ้องของเจ้าหนี้หรือคำร้องขอของลูกหนี้นั้น ลูกหนี้สามารถเสนอให้มีการประนอมหนี้ก่อนล้มละลายได้เพื่อขอขยายระยะเวลาในการชำระหนี้หรือลดจำนวนหนี้ลง หากลูกหนี้และเจ้าหนี้สามารถตกลงประนอมหนี้ได้และลูกหนี้ก็สามารถชำระหนี้ตามที่ตกลงได้ลูกหนี้ก็จะพ้นจากการล้มละลาย ในกรณีที่ไม่สามารถประนอมหนี้ได้หรือลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามที่ได้ตกลงกันไว้ศาลก็จะพิจารณาคัดสินให้ลูกหนี้ล้มละลายและแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมทรัพย์สินของลูกหนี้ขึ้น คณะกรรมการควบคุมทรัพย์สินมีหน้าที่รวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้แต่ลูกหนี้ยังสามารถดำเนินกิจการได้และต้องอยู่ภายใต้การตรวจสอบของศาลและคณะกรรมการควบคุมทรัพย์สินซึ่งห้ามไม่ให้ลูกหนี้ซุกซ่อนหรือเคลื่อนย้ายทรัพย์สิน ห้ามขายหรือโอนทรัพย์สินให้แก่บุคคลอื่น ในกรณีที่ลูกหนี้ประกอบธุรกิจที่มีเงินรับล่วงหน้าจากผู้ให้บริการ เงินดังกล่าวคณะกรรมการควบคุมทรัพย์สินควรรวบรวมเข้าไปในกองทรัพย์สินของลูกหนี้หรือไม่หรือมีวิธีในการจัดการอย่างไรนั้นจะได้มีการศึกษาต่อไป

5.3 มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองเงินรับล่วงหน้า

กฎหมายของประเทศไทยกำหนดให้ผู้ให้บริการชำระเงินด้วยเงินอิเล็กทรอนิกส์ไม่สามารถนำเงินที่ได้รับล่วงหน้าจากผู้ให้บริการเพื่อสนองสินเชื่อด้วยตนเอง ผ่านสถาบันการเงินหรือสนองสินเชื่อให้แก่ผู้ควบคุมระบบการชำระเงินของตนเอง³ แต่ไม่ได้มีการห้ามไม่ให้ผู้ให้บริการนำเงินดังกล่าวไปใช้ในการอื่นหรือใช้จ่ายในการบริหารกิจการของตนเอง นอกจากนี้กฎหมายยังไม่ได้วางหลักเกณฑ์เพื่อคุ้มครองเงินรับล่วงหน้าในกรณีที่ผู้ประกอบการตกเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ฟันฟูกิจการหรือถูกฟ้องล้มละลายและไม่ได้เปิดช่องให้ธนาคารแห่ง สปป. ลาวซึ่งเป็นหน่วยงานกำกับดูแลสามารถออกประกาศกำหนดเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองเงินรับล่วงหน้าในกรณีที่ผู้ประกอบการประสบปัญหาหรือล้มละลาย ทั้งนี้การที่กฎหมายไม่ได้เปิดช่องไว้ทำให้ธนาคารแห่ง สปป. ลาวไม่สามารถออกประกาศเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การกำกับดูแลบริการการชำระเงินที่ขัดกับบทบัญญัติของกฎหมายได้

² กฎหมายล้มละลาย พ.ศ. 2537

³ กฎหมายว่าด้วยระบบการชำระเงิน พ.ศ. 2560

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาหลักเกณฑ์ของกฎหมายและประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยที่มีความละเอียดชัดเจนและเข้มงวดเพื่อนำไปปรับใช้กับกฎหมายของประเทศลาว

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การคุ้มครองผู้บริโภคทางการเงิน (Consumer Protection) เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามาใช้บริการทางการเงินกับสถาบันการเงิน เช่น การฝากถอนเงิน การโอนเงินทั้งภายในและต่างประเทศ การชำระค่าสินค้าและบริการ เป็นต้น และในปัจจุบันธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินต่าง ๆ ได้นำเอาเทคโนโลยีรูปแบบใหม่ที่ทันสมัยเข้ามาใช้กับการบริการทางการเงินเพื่อสร้างความสะดวกสบายให้แก่ผู้ใช้บริการซึ่งการชำระเงินบางประเภทผู้ใช้บริการจะต้องจ่ายเงินล่วงหน้าให้แก่ผู้ใช้บริการจึงสามารถใช้บริการได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นว่าเงินที่ได้จ่ายไปแล้วนั้นจะไม่สูญหายและผู้ใช้บริการจะได้รับความเป็นธรรมกฎหมายจึงได้วางหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองในรับล่วงหน้าไว้ในกรณีที่ผู้ประกอบการเป็นบุคคลล้มละลายและเพื่อไม่ให้เงินรับล่วงหน้าดังกล่าวถูกนำไปแบ่งชำระให้แก่เจ้าหนี้ในคดีล้มละลาย

จากการศึกษาเปรียบเทียบการกำกับดูแลระบบการชำระเงินของประเทศไทยและประเทศลาวมีความคล้ายคลึงกันเนื่องจากธนาคารแห่ง สปป. ลาว ได้ศึกษากฎหมายของประเทศไทยและนำไปปรับใช้กับกฎหมายของประเทศลาวโดยดำเนินการครบหลักการกำกับดูแลระบบการชำระเงินและบริการการชำระเงินให้มีความปลอดภัย มีประสิทธิภาพ สามารถให้บริการได้อย่างต่อเนื่องและมีการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างเหมาะสม โดยได้วางกรอบการกำกับดูแลไว้ ดังนี้ (1) ฐานะทางการเงินมั่นคง (2) การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล (3) การบริหารความเสี่ยงและความปลอดภัย (4) การคุ้มครองผู้ใช้บริการ (5) ประสิทธิภาพและการแข่งขัน

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์การคุ้มครองเงินที่ได้รับล่วงหน้าจากผู้ใช้บริการอย่างละเอียดชัดเจน ส่วนกฎหมายของประเทศลาวนั้นมีความแตกต่างจากกฎหมายของประเทศไทยเพราะไม่ได้กำหนดประเภทของบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับไว้อย่างชัดเจน วางหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองเงินรับล่วงหน้าไว้เพียงแต่ไม่ให้ผู้ประกอบการนำเงินดังกล่าวไปปล่อยสินเชื่อและไม่ได้เปิดช่องให้ธนาคารแห่ง สปป. ลาวสามารถออกประกาศเพิ่มเติมเพื่อคุ้มครองเงินรับล่วงหน้าจากผู้ใช้บริการ ผู้ศึกษาเห็นว่ามาตรการคุ้มครองเงินรับล่วงหน้าไม่รัดกุมเพียงพอตามหลักการคุ้มครองผู้บริโภคเนื่องจากมีช่องว่างให้ผู้ประกอบการนำเงินดังกล่าวไปใช้เพื่อการอื่นที่ไม่ใช่เพื่อการชำระเงินจนทำให้เกิดปัญหาขาดสภาพคล่องหรือล้มละลายได้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาหลักเกณฑ์ของกฎหมายและประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อนำไปปรับใช้กับกฎหมายของประเทศลาว โดยนำหลักกฎหมายในเรื่องการกำหนดประเภทของบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับที่ต้องขออนุญาตบัญญัติไว้ในกฎหมาย ดังนี้

1. การให้บริการบัตรเครดิต บัตรเดบิตหรือบัตรเอทีเอ็ม
2. การให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์
3. การให้บริการรับชำระเงินด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์
4. การให้บริการโอนเงินด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์
5. การให้บริการการชำระเงินอื่นใดตามประกาศกำหนดของธนาคารแห่ง สปป. ลาว

เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค ให้ได้รับความเป็นธรรมจึงเห็นควรให้นำหลักกฎหมายระบบการชำระเงินของประเทศไทยมาปรับใช้ในเรื่องการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองเงินรับล่วงหน้าในกรณีที่อยู่ประกอบธุรกิจประสบปัญหาขาดสภาพคล่องหรือตกเป็นบุคคลล้มละลาย โดยบัญญัติไว้ในกฎหมาย ดังนี้

1. ผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินซึ่งมีการรับเงินรับล่วงหน้าจากผู้ให้บริการ ต้องจัดทำบัญชีเงินรับล่วงหน้าของผู้ให้บริการแยกแต่ละราย และต้องเก็บรักษาเงินรับล่วงหน้าแยกออกจากทรัพย์สินของตน โดยไม่อาจนำไปใช้เพื่อการอื่นใดได้ ให้ถือว่าเงินรับล่วงหน้ายังคงเป็นทรัพย์สินของผู้ให้บริการ

2. เมื่อผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินซึ่งมีการรับเงินรับล่วงหน้าจากผู้ให้บริการ ถูกตั้งระงับการดำเนินกิจการทั้งหมดหรือบางส่วน มีการร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการ ถูกฟ้องล้มละลายหรือถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ให้เงินรับล่วงหน้าดังกล่าวได้รับการคุ้มครองโดยไม่ถือเป็นทรัพย์สินที่อยู่ภายใต้การห้ามจำหน่าย จ่ายหรือโอนตามคำสั่งอันชอบด้วยกฎหมายที่ให้ระงับการดำเนินกิจการบางส่วนหรือทั้งหมดหรือตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3. เมื่อผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินซึ่งมีการรับเงินรับล่วงหน้าจากผู้ให้บริการ ตกเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ให้เงินรับล่วงหน้าดังกล่าวได้รับการคุ้มครองโดยไม่ถือเป็นทรัพย์สินที่อยู่ภายใต้การยึดหรืออายัดในคดีแพ่งหรือเป็นทรัพย์สินที่อาจแบ่งแก่เจ้าหนี้ในคดีล้มละลาย

4. ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และธนาคารแห่งสปป. ลาวเป็นผู้มีอำนาจดำเนินการจัดการเงินรับล่วงหน้า โดยต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งสปป. ลาวประกาศกำหนด ดังต่อไปนี้

4.1 รวบรวมเงินรับล่วงหน้าและจัดสรรเงินดังกล่าวคืนให้แก่ผู้ให้บริการ

4.2 โอนบัญชีและเงินรับล่วงหน้าไปให้ผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินรายอื่น

4.3 ดำเนินการอื่นใดเพื่อให้การจัดการเงินรับล่วงหน้าเสร็จสิ้นไป

5. เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองเงินรับล่วงหน้าให้ผู้ประกอบธุรกิจปฏิบัติตามที่ธนาคารแห่ง สปป. ลาวประกาศกำหนด

เพื่อกำกับดูแลการให้บริการการชำระเงินภายใต้การกำกับให้มีประสิทธิภาพ ปลอดภัยและสามารถให้บริการได้อย่างต่อเนื่องรวมทั้งกำกับดูแลให้ผู้ประกอบธุรกิจมีความน่าเชื่อถือและมีการคุ้มครองผู้บริโภคธนาคารแห่งสปป.ลาวควรออกประกาศเพิ่มเติมเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองเงินรับล่วงหน้าโดยแบ่งตามประเภทของบริการการชำระเงิน ดังนี้

ก. ผู้ประกอบธุรกิจบริการเงินอิเล็กทรอนิกส์

1.1 ผู้ประกอบธุรกิจต้องจัดทำบัญชีเงินรับล่วงหน้าที่ได้รับจากผู้ให้บริการแยกไว้ต่างหากจากบัญชีของตนจัดทำข้อมูลให้มีความถูกต้องและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ โดยต้องจัดทำบัญชีเงินรับล่วงหน้าที่ได้รับจากผู้ให้บริการแยกแต่ละราย รวมทั้งแสดงบัญชีเงินรับล่วงหน้าไว้ในงบการเงินหรือแสดงไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินให้ชัดเจน

1.2 การเก็บรักษาเงินรับล่วงหน้าที่ได้รับจากผู้ให้บริการต้องแยกไว้ต่างหากจากทุนหมุนเวียนของผู้ประกอบธุรกิจและให้ฝากไว้ที่ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินไม่น้อยกว่ายอดคงค้างของเงินรับล่วงหน้าโดยเปิดบัญชีเงินฝากธนาคารแยกต่างหากจากบัญชีเงินฝากอื่น ๆ ของผู้ประกอบธุรกิจซึ่งต้องปราศจากภาระผูกพันและใช้สำหรับการชำระบัญชีอันเนื่องมาจากการให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น

1.3 การเปิดบัญชีเงินฝากสำหรับใช้ในการเก็บรักษาเงินรับล่วงหน้าผู้ประกอบการจะต้องระบุชื่อบัญชีเงินฝากให้ชัดเจนว่าเป็นบัญชีเงินฝากที่เปิดไว้เพื่อเก็บรักษาเงินรับล่วงหน้าของผู้ประกอบการเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองเงินรับล่วงหน้าตามกฎหมายว่าด้วยระบบการชำระเงิน

1.4 ในกรณีที่ผู้ประกอบการเป็นธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินสามารถเก็บรักษาเงินรับล่วงหน้าไว้ที่สถาบันของตนเองได้โดยไม่ต้องแยกออกจากทรัพย์สินของตนและไม่สามารถนำไปใช้เพื่อการอื่นใดได้

ข. ผู้ประกอบการบริการโอนเงินด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

2.1 ผู้ประกอบการต้องจัดทำบัญชีเงินที่ได้รับจากการให้บริการ โอนเงินแยกไว้ต่างหากจากบัญชีของตนจัดทำข้อมูลให้มีความถูกต้องและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ โดยต้องจัดทำบัญชีเงินรับล่วงหน้าที่ได้รับจากผู้ให้บริการแยกแต่ละราย รวมทั้งแสดงบัญชีเงินรับล่วงหน้าไว้ในงบการเงินหรือแสดงไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินให้ชัดเจน

2.2 จัดทำนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับเงินรับล่วงหน้าในเรื่องการเก็บรักษา การจัดการและการคำนวณยอดคงค้างของเงินรับล่วงหน้า โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริษัท รวมทั้งจัดให้มีการทบทวนหรือปรับปรุงนโยบายและแนวปฏิบัติดังกล่าวให้เหมาะสมอยู่เสมอ

2.3 จัดให้มีระบบการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสมเพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นจากการนำเงินรับล่วงหน้าไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้อง เช่น การฉ้อโกง การทุจริต การกระทำความผิดต่าง ๆ หรือการละเลยในการเก็บรักษาเงินรับล่วงหน้า

2.4 การเก็บรักษาเงินรับล่วงหน้าต้องแยกไว้ต่างหากจากเงินทุนหมุนเวียนอื่นของผู้ประกอบการและให้ฝากไว้ที่ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงิน ไม่น้อยกว่ายอดคงค้างของเงินรับล่วงหน้าโดยเปิดบัญชีเงินฝากธนาคารแยกต่างหากจากบัญชีเงินฝากอื่น ๆ ของผู้ประกอบการซึ่งต้องปราศจากภาระผูกพันและใช้สำหรับการชำระบัญชีอันเนื่องมาจากการให้บริการ โอนเงินด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น

2.5 การเปิดบัญชีเงินฝากสำหรับใช้ในการเก็บรักษาเงินรับล่วงหน้าผู้ประกอบการจะต้องระบุชื่อบัญชีเงินฝากธนาคารให้ชัดเจนว่าเป็นบัญชีเงินฝากที่เปิดไว้เพื่อเก็บรักษาเงินรับล่วงหน้าของผู้ประกอบการเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยระบบการชำระเงิน

2.6 ในกรณีที่ผู้ประกอบการเป็นธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินสามารถเก็บรักษาเงินรับล่วงหน้าไว้ที่สถาบันของตนเองได้โดยไม่ต้องแยกออกจากทรัพย์สินของตนและไม่สามารถนำไปใช้เพื่อการอื่นใดได้

เพื่อเป็นการพัฒนาหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองเงินรับล่วงหน้าจากผู้ให้บริการการชำระเงินในโอกาสต่อไป ควรศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการคุ้มครองเงินรับล่วงหน้าของต่างประเทศและประเทศไทยในกรณีที่ผู้ให้บริการการชำระเงินตกเป็นบุคคลล้มละลาย

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีเพราะได้รับคำแนะนำและคำปรึกษาจากคณาจารย์หลายท่าน ผู้เขียนขอขอบพระคุณ ศศ.ดร.ณัฐริกา แชน อาจารย์ที่ปรึกษา รวมทั้ง ศศ.ดร.อรอมล อาระพล ประธานกรรมการและ รศ.ณัชพงษ์ สาราญ กรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระที่ได้กรุณาใช้เวลาให้คำแนะนำรวมถึงการให้คำชี้แนะในการปรับปรุงแก้ไขในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้และขอขอบพระคุณคุณโทรี รัศมีพรหม ที่ได้ให้การช่วยเหลือในการประสานงานต่าง ๆ เป็นอย่างดีเสมอมา

ขอขอบพระคุณกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ ที่ให้โอกาสและความสนับสนุนทุนการศึกษาจนสำเร็จลุล่วงด้วยดีและขอขอบพระคุณธนาคารแห่งประเทศไทยประชาชนลาว ที่ให้โอกาสและให้การช่วยเหลือในการศึกษาครั้งนี้ สุดท้ายนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา รวมถึงญาติพี่น้องทุกคนที่คอยให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้กับผู้เขียนตลอดมา

เอกสารอ้างอิง

กฎหมายล้มละลาย พ.ศ. 2537

กฎหมายว่าด้วยระบบการชำระเงิน พ.ศ. 2560

กรมคุ้มครองระบบการชำระเงิน. ธนาคารแห่งประเทศไทย. “การคุ้มครองระบบการชำระเงินในประเทศลาว: แนวโน้มและสิ่งท้าทาย”. 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

จีพ จุลมนต์ และกนก จุลมนต์. คำอธิบายกฎหมายล้มละลาย. พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2560)

ธนาคารแห่งประเทศไทย. “แนวปฏิบัติเรื่อง แนวทางการเข้าร่วมทดสอบและพัฒนานวัตกรรมที่นำเทคโนโลยีใหม่มาสนับสนุนการให้บริการทางการเงิน (Regulatory Sandbox).” 21 ธันวาคม 2559

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนช. 7/2561 เรื่อง หลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจบริการเงินอิเล็กทรอนิกส์

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนช. 8/2561 เรื่อง หลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจบริการ โอนเงินด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

พระราชบัญญัติระบบการชำระเงิน พ.ศ. 2560